

Hodowla zwierząt w SK „Nowe Jankowice” Sp. z o.o.

Andrzej Mandecki

Stadnina Koni w Nowych Jankowicach

Stadnina Koni „Nowe Jankowice” Sp. z o.o. to przedsiębiorstwo z ponad 50-letnią tradycją. Należy do wyróżniających się przedsiębiorstw rolno-hodowlanych w kraju. Świadczą o tym zarówno wyniki uzyskiwane w produkcji roślinnej, jak i w produkcji zwierzęcej. Potwierdzają to także pozycje zajmowane w różnych rankingach, w tym na „Liście 300 Najlepszych Gospodarstw Rolnych”, gdzie Stadnina corocznie zajmuje wysokie lokaty. SK „Nowe Jankowice” jest stadniną zarodową zajmującą się hodowlą koni zimnokrwistych, odgrywa w tym zakresie kluczową rolę w kraju. W 2010 roku do Stadniny zostało włączone Stado Ogierów w Kętrzynie (fot. 1). Przedmiotem działania spółki jest także hodowla krów mlecznych i produkcja roślinna (materiał siewny pszenicy Naridana i Legenda).

Fot. 1. „Poręcz” ogierów zimnokrwistych w SO Kętrzyn (fot. Archiwum SK „Nowe Jankowice”)

Stadnina od lat należy do ścisłej czołówki najlepszych przedsiębiorstw hodowlanych w zakresie hodowli koni rasy polski koń zimnokrwisty. W 2010 roku, podczas IX Ogólnopolskiego Czempiatu Koni Rasy Polski Koń Zimnokrwisty, SK „Nowe Jankowice” zdobyła wiele tytułów czempionów dla ogierów (np. Lasel – czempion wśród ogierów 1-roczyńskich, Fagon – wiceczempion wśród ogierów 2-letnich) oraz klaczy (np. Julia – czempionka wśród klaczy 1-roczyńskich).

Stado podstawowe klaczy kształtuje się na poziomie około 70 sztuk (tab. 1). Do dalszej hodowli zostają zakwalifikowane tylko klacze odpowiadające przyjętym normom hodowlanym, przede wszystkim kalibrowe, o dobrym eksterjerze. W toku prowadzonej selekcji dąży się do utrzymania najlepszych linii żeńskich i rodów męskich stadniny. Duży nacisk kładzie się na podniesienie kośćcistości stada. W tym celu wykorzystuje się ogiery importowane lub pochodzące z własnej hodowli, ale po importowanych ojcach. W 2010 roku ogierami czołowymi w stadninie były: 505 G BY SALER, 511 G BY IGON, 529 G BY ROLEN, 537 G BY IWO, 571 G BY RAFAEL, 568 G BY ILICZ oraz 406 G MZ AKTIV, 2359 G BŁ NESTOR TER MASSIN. Ponadto spółka jest w posiadaniu 74 ogierów pochodzących z SO w Kętrzynie, bę-

Tabela 1
Pogłowie koni w SK „Nowe Jankowice”

Grupy zwierząt	Rok		
	2008	2009	2010
Klaczki elitarne 3-7 lat	44	27	29
Klaczki elitarne 8-12 lat	18	30	33
Klaczki elitarne powyżej 12 lat	8	9	11
Klaczki elitarne pow. 2 lat do chwili zakwalifikowania do hodowli	17	18	12
Ogiery czołowe własne	0	6	8
Ogiery pow. 3 lat przekazane w dzierżawę	–	6	74
Ogiery pow. 2 lat do chwili zakwalifikowania do hodowli	6	4	1
Żrebacki do 0,5 roku	0	4	10
Żrebacki od 0,5 do 1 roku	31	42	46
Żrebacki od 1 do 2 lat	23	24	35
Razem konie zimnokrwiste elitarne	147	170	259
Konie robocze pow. 3 lat	8	7	9
Żrebacki do 1 roku	2	–	–
Żrebacki do 2 lat	3	–	–
Żrebacki od 2 do 3 lat	2	–	–
Razem konie robocze	15	7	9
Ogółem pogłowie koni w spółce	162	177	268

dących na punktach kopulacyjnych na terenie całego kraju. Stadnina poprzez ogiery czołowe SALER i ILICZ odtwarza rasę zachowawczą polskiego konia zimnokrwistego w typie sztumskim. W 2011 roku zamierza przystąpić do realizacji programu embriotransferu zarodków klaczy.

SK „Nowe Jankowice” prowadzi hodowlę bydła rasy phf odmiany cb (tab. 2). Bydło mleczne utrzymywane jest w trzech gospodarstwach: Nowe Jankowice, Lisnowo i Szarność. W gospodarstwach Widlice i Mędrzyce prowadzony jest opas buhajków. W gospodarstwie Nowe Jankowice i Lisnowo krowy w okresie laktacji przebywają w nowoczesnych oborach kurtynowych, z sektorem doju wyposażonym w halę udojową 2x10 typu „rybia ość”. Są to obory wolnostanowiskowe boksowe, każda na około 230 krów. Jako materiał ściółkowy w boksach legowiskowych stosowany jest piasek, który bardzo dobrze spełnia tę funkcję (fot. 2).

Fot. 2. Podłoże z piasku w boksach legowiskowych (fot. Archiwum SK „Nowe Jankowice”)

Podstawowym celem hodowli bydła mlecznego jest podniesienie wydajności mleka od krowy przy jednoczesnym spadku kosztów produkcji. W 2008 roku średnia wydajność mleka od krowy wynosiła 9752 kg, w 2009 roku – 11 236 kg, a w 2010 roku wzrosła do 11 531 kg (tab. 3). W oborze Nowe Jankowice uzyskano w 2010 roku wydajność 11 996 kg. mleka – rekord Stadniny.

Obecnie w Gospodarstwie Lisnowo jest realizowany, wspólnie z Instytutem Zootechniki Państwowym Instytutem Badawczym, projekt rozwojowy „Opracowanie konstrukcji boksów ze-

Tabela 2

Pogłowie bydła (stan na 31 grudnia)

Wyszczególnienie	Rok		
	2008	2009	2010
Buhaje	2	1	–
Krowy	529	587	631
Jałówki cielne	155	133	144
Jałówki 18-24 mies.	145	89	66
Jałówki 6-18 mies.	111	117	159
Jałówki 0,5-6 mies.	110	120	118
Cielęta do 2 tygodni	17	18	23
Buhajki 0,5-6 mies.	120	103	123
Młode bydło opasowe pow. 6 mies.	178	200	186
Opasy	13	9	20
Razem bydło	1380	1377	1470

Tabela 3

Wydajność krów (kg mleka) w oborach SK „Nowe Jankowice”

Obora	Rok									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Nowe Jankowice	7178	8452	9022	8894	9635	9804	9594	11 596	11 996	
Lisnów	7736	8446	8777	9298	9142	8590	8890	10 753	10 817	
Szarność	7767	9442	9655	9611	10 571	9832	10 771	11 387	11 815	
Razem SK	7067	8410	8837	8952	9361	9098	9752	11 236	11 531	

wewnętrznych i ich zastosowanie w utrzymaniu bydła mlecznego w Polsce”. Projekt ten jest dofinansowany przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na podstawie decyzji nr 0530/R/P01/2009/06. Celem projektu jest opracowanie konstrukcji i zastosowanie w praktyce zewnętrznych, zadaszonych boksów legowiskowych dla krów, z uwzględnieniem: warunków klimatycznych Polski, komfortu bytowania zwierząt i ich produktywności, kosztów budowy i nakładów pracy na obsługę zwierząt. W celu zwiększenia liczby stanowisk dla krów w okresie laktacji, adaptowano położony w pobliżu obory kurtynowej budynek wychowalni buhajków na oborę wolnostanowiskową boksową z zewnętrznym stołem paszowym. Krowy z tej obory są przepędzane na dój do sektora doju w oborze kurtynowej. W wychowalni buhajków uzyskano dodatkowo 78 boksów legowiskowych oraz 10 boksów zewnętrznych usytuowanych pod wiatą – w sumie 88 stanowisk dla krów przy stosunkowo niskich kosztach modernizacji. Krowy chętnie korzystają z boksów wewnętrznych zarówno w okresie letnim, jak i zimowym (fot. 3).

Obecnie realizowana jest budowa wioski dla cieląt w gospodarstwie Widlice. Zarówno badania naukowe, jak i doświadczenia z praktyki wykazują, że minimalne ryzyko przenoszenia in-

Fot. 3. Adaptacja wychowalni buhajków na oborę wolnostanowiskową – widoczne zewnętrzne boksy legowiskowe (fot. Archiwum SK „Nowe Jankowice”)

fekcji u cieląt występuje przy ich indywidualnym utrzymaniu w budkach. Utrzymanie w tym systemie wiąże się jednak ze zwiększonymi nakładami pracy na obsługę cieląt i niekorzystnymi warunkami pracy obsługi. Dlatego wprowadzane są nowe rozwiązania. Przykładem mogą być tzw. wioski dla cieląt. W rozwiązaniu tym cielęta w okresie pojenia siarą są utrzymywane w budkach, a następnie w okresie pojenia pójłem z preparatów mlekozastępczych – w kojcach grupowych wyposażonych w budki grupowe. Korytarz paszowy oraz wybiegi budek indywidualnych i kojców grupowych są zadaszone. Usuwanie obornika z wybiegów oraz budek odbywa się przy pomocy ładowarki.

W gospodarstwie Lisnowo przeprowadzono również modernizację 4 jałowników, polegającą m.in. na budowie dwóch zadaszonych stołów paszowych pomiędzy jałownikami, na istniejących okólnikach (fot. 4). W każdym z jałowników usunięto istniejące żłoby i przegrody, zwiększono kubaturę poprzez usunięcie drewnianego sufitu, usprawniono system wentylacji oraz zamontowano niezamarzające poidła. Jałowniki podzielono na 2-3 sektory i zastosowano płytę ściółkę. Przeprowadzona modernizacja pozwoliła na zwiększenie powierzchni strefy legowiskowej i optymalny dostęp zwierząt do paszy, a tym samym na poprawę ich komfortu bytowania, przy równoczesnym zwiększeniu obsady do 400 jałówek. Nakłady pracy na zadawanie paszy, ścielenie i usuwanie obornika dzięki zastosowanej mechanizacji zostały znacznie ograniczone.

Fot. 4. Zmodernizowane jałowniki z zadaszonymi stołami paszowymi (fot. Archiwum SK Nowe Jankowice)

Drugim celem w hodowli bydła jest doskonalenie pogłowia. Stosuje się indywidualny dobór buhajów, aby wyeliminować stwierdzone wady eksterierowe czy użytkowe u poszczególnych sztuk. Dobór buhajów ma też na celu systematyczną poprawę zdrowotności krów. W 2010 roku kontynuowana była współpraca z PFHBiPM w Warszawie w zakresie realizacji programu hodowlanego „Centrum Genetyczne”. Przeprowadzono wycenę pokroju 456 krów. Przedstawiciele SHiUZ w Bydgoszczy wybrali 11 krów, od których buhajki zostały zakwalifikowane jako hodowlane. Głównym celem selekcji rodzinowej jest zwiększenie procentowej zawartości białka w mleku, poprawa budowy wymienia i długowieczności.

Kolejnym celem jest sukcesywna poprawa skuteczności zacielen, szczególnie uzyskiwanie większej liczby jałówek cielnych. W tym celu Zarząd podjął decyzję o zastosowaniu nasienia seksowanego. Ponadto w maju 2011 roku, pod kierownictwem prof. Jędrzeja Jaśkowskiego z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, spółka rozpoczęła działalność związaną z embriotransferem zarodków bydłoczych. Najlepsze jałówki, urodzone od krów i jałó-

wek pochodzących z centrum genetycznego, są w wieku 8-10 miesięcy poddawane ocenie genomowej w laboratorium w USA. Katedra Weterynarii pod kierownictwem prof. Jaśkowskiego będzie realizowała w Stadninie grant, którego tematem jest „Przyspieszenie postępu genetycznego bydła mlecznego przy pomocy embriotransferu i wyceny genomowej”.

W hodowli bydła spółka uzyskała w 2010 roku następujące wyróżnienia:

- 2 tytuły wiceczempiona: w kategorii jałówek w wieku 14-15 miesięcy oraz jałówek w wieku 16-18 miesięcy na XI Regionalnej Kujawsko-Pomorskiej Wystawie Zwierząt Hodowlanych w Minikowie w dniach 3-4 lipca;

- tytuł najlepszej obory w kraju w przedziale 150-300 krów, nadany przez Polską Federację Hodowców Bydła i Producentów Mleka dla obory w Gospodarstwie Nowe Jankowice;

- ponadto krowy z SK „Nowe Jankowice” reprezentowały polską hodowlę na X Europejskim Czempionacie Bydła Holsztyńskiego, który odbył się w Cremonie (Włochy) w dniach 28-31 października 2010 roku.

Dalsze plany spółki to zwiększenie stada podstawowego krów oraz realizacja programu polepszenia zdrowotności. Stadnina zamierza również w tym roku wyeliminować nosicieli BVD i uzyskać certyfikat stada wolnego od BVD.

Hodowla zwierząt w SK w Dobrzyniewie Sp. z o.o.

Felicjan Pikulik

Stadnina Koni w Dobrzyniewie

Stadnina Koni w Dobrzyniewie Spółka z o.o. działalność gospodarczą prowadzi na terenie gmin: Wyrzysk we wschodniej części powiatu pilskiego, woj. wielkopolskiego oraz Sadki w zachodniej części powiatu nakielskiego, woj. kujawsko-pomorskiego. Właścicielem spółki jest Agencja Nieruchomości Rolnych.

Od dziesiątków lat spółka rozwijała, w dogodnych warunkach, hodowlę zwierząt gospodarskich. Od roku 1954 zaczęto kompletować stada zarodowe bydła oraz trzody chlewnej. Powołany został wtedy Zespół Hodowli Zarodowej, który od roku 1959 funkcjonował jako Państwowy Ośrodek Hodowli Zarodowej w Dobrzyniewie. Po przeprowadzonej restrukturyzacji powołana została Stadnina Koni w Dobrzyniewie Spółka z o.o., która działa od 1 maja 1993 r. Prezesem Zarządu od początku powstania spółki jest mgr inż. Felicjan Pikulik.

SK Dobrzyniewo to jeden z większych ośrodków hodowlanych w Polsce. Obecnie hoduje bydło mleczne, trzodę chlewną, konie rasy wielkopolskiej i szlachetnej półkrwi. Posiada też stado zachowawcze koni rasy konik polski. W układzie organizacyjnym spółki działają następujące jednostki gospodarcze na ograniczonym wewnętrznym rozrachunku:

- Gospodarstwo Dobrzyniewo z Suszarnią i Mieszalnią Pasz w Gleśnie i gorzelnią rolniczą w Dobrzyniewie;

- Gospodarstwo Glesno z ośrodkiem rekreacyjno-wypoczynkowym, fermą trzody chlewnej w Gleszczonku oraz hodowlą zachowawczą konika polskiego w Marynce;

- Gospodarstwo Mrozowo.

Spółka gospodaruje na powierzchni 2530 ha, z czego 59 ha stanowi własność spółki, pozostałe 2471 ha dzierżawi od Agencji Nieruchomości Rolnych. Produkcja roślinna prowadzona jest na powierzchni 2368 ha użytków rolnych, w tym 2246 ha gruntów ornych. Głównymi produktami roślinnymi oferowanymi do sprzedaży są: pszenica konsumpcyjna, rzepak ozimy oraz buraki cukrowe. Jednak większość struktury zasiewów podporządkowana jest potrzebom hodowli zwierząt w zakresie pełnego

Fot. 1. Krowy przy stole paszowym w oborze Mrozowo (fot. A. Klimek)

pokrycia zapotrzebowania na pasze objętościowe oraz treściwe.

Spółka prowadzi hodowlę bydła mlecznego rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej odmiany czarno-białej. Realizuje założenia programu hodowli, którego głównym celem jest postęp genetyczny w zakresie cech mleczności z jednoczesnym doskonaleniem cech typu i budowy, ze szczególnym uwzględnieniem budowy wymienia i nóg oraz cech funkcjonalnych. Stan bydła ogółem na 31 maja 2011 r. wynosił 1770 sztuk, w tym 840 krów.

W 2003 roku w gospodarstwie Mrozowo został oddany nowo wybudowany kompleks dwóch obór wolnostanowiskowych na 432 krowy wraz z halą udojową 2x12 typu „rybia ość” z szybkim wyjściem. Zmodernizowano istniejące budynki, tworząc porodówkę, oborę krów zasuszonych, jałowniki oraz stację pojenia cieląt na 100 szt. Dodatkowo zakupiono 30 sztuk budek dla cieląt typu „Igloo”. W 2007 roku w gospodarstwie Glesno oddano do użytku nową oborę wolnostanowiskową na 249 krów wraz z halą udojową 2x10 typu „rybia ość” z szybkim wyjściem i stacją pojenia cieląt na 100 szt. Zmodernizowano budynek owczarni na jałownik ze stołem paszowym pośrodku, kalenicą – świetlik oraz kurtykami i utwardzonymi wybiegami. W listopadzie 2008 roku w gospodarstwie Dobrzyniewo zakończono przebudowę budynku owczarni na oborę uwiązową na 120 stanowisk krów, ze stołem paszowym pośrodku budynku, mieszaczami powietrza, kurtykami.

Oprócz poprawy warunków środowiskowych zmieniono system żywienia bydła. Obecnie bydło żywione jest wyłącznie paszami pełnoporcjowymi (TMR), dzięki wykorzystaniu wozów paszowych z frezami. W zakresie programów żywienia spółka współpracuje z prof. dr. hab. Maciejem Kowalskim z UR w Kra-